Financial Intelligence Unit - Nederland

Jaaroverzicht

FIU-Nederland

2021

De missie van de FIU-Nederland is om samen met haar publieke en private partners, zowel nationaal als internationaal, witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering te bestrijden en te voorkomen, om zo onder meer de integriteit van het financiële stelsel te waarborgen. Als de FIU-Nederland dragen wij hieraan bij middels excellente financial intelligence en door het vroegtijdig signaleren van nieuwe trends en fenomenen waarover wij onze partners voorlichten zodat wij gezamenlijk optimaal kunnen bijdragen aan het voorkomen en opsporen van misdrijven.

Inhoudsopgave

Jaaroverzicht FIU-Nederland 2021

1

De cijfers

> 1.1 Ongebruikelijke transacties
> 1.2 Verdachte transacties
> 1.3 Dossiers
> 1.4 Financial Intelligence Report

2

De ontwikkelingen in 2021

> 2.1 De wereld
> 2.2 Europa
> 2.3 Nederland

3

De resultaten

> 3.1 Ondergronds bankieren
> 3.2 Terrorismefinanciering
> 3.3 Zorg- en Covid-19 gerelateerde fraude
> 3.4 Internationale geldstromen
> 3.5 Valse facturen
> 3.6 Gezamenlijke interventies

> Het jaar 2021
> Nawoord
> Bijlage I
> Bijlage II
> Bijlage III

Het jaar 2021

Voor de Financial Intelligence Unit Nederland (de FIU-Nederland) was dit het jaar van ''de volgende stap''. Publiek private samenwerking in de Fintell Alliance promoveerde op 11 februari 2021 definitief van pilot naar een regulier proces door het ondertekenen van het alliantiedocument. De FIU-Nederland was gezien haar positie altijd al in staat om meldingen van ongebruikelijke transacties van meerdere meldingsplichtige instellingen te combineren tot één holistisch perspectief. Maar het samenwerkingsverband tussen ABN AMRO, ING, Rabobank, Volksbank, Knab en de FIU-Nederland tilt dit naar een nog hoger niveau. Door het actief bij elkaar brengen van kennis en kunde van verschillende instellingen onder de regie van de FIU-Nederland bleek dat publiek private samenwerking op een dergelijke inhoudelijke manier tot een volgende stap in diepgang leidt. Vanuit de Fintell Alliance kwamen namelijk patronen aan het licht die wij niet eerder in deze vorm hebben waargenomen. Een voorbeeld rondom mogelijk ondergronds bankieren wordt nader toegelicht in hoofdstuk 3. Met andere woorden, door gezamenlijk inzichten te ontwikkelen binnen het domein van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) komen zaken aan het licht die eerder niet gedetecteerd werden of een veel langere doorlooptijd zouden hebben gehad. Op zich geen verrassing, dit was immers één van de voornaamste gedachten achter het ontwikkelen van de Fintell Alliance. Maar dat dit op deze manier bevestigd wordt, maakt dat ik zeer positief ben over deze vorm van samenwerking waarin inzichten niet slechts overgedragen worden, maar gezamenlijk worden gecreëerd. In de Fintell Alliance wordt ook een korte feedbackloop gerealiseerd op de onderzochte fenomenen in de richting van de participerende banken en waar mogelijk naar alle banken. In mijn ogen een essentiële stap voorwaarts in het tegengaan van witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering.

In 2021 is met behulp van investeringen in onder andere IT stevig ingezet op datakwaliteit. Een cruciale stap om dat wat we intern aan data hebben effectief om te zetten in kennis. Hierdoor kunnen de vaardigheden en de capaciteit van onze analisten effectiever en efficiënter worden ingezet. Het verbeteren van de datakwaliteit zorgt namelijk voor gerichtere zoekslagen in onze database, voor betere matching en voor accuratere resultaten. Een proces waar wij als inlichtingeneenheid daarom ook na 2021 stevig op blijven investeren en waarover in hoofdstuk 2 meer te lezen is.

Deze noodzakelijkheid om te blijven investeren in onze data komt allereerst voort uit de wens om onze financial intelligence continu naar een hoger niveau te tillen. Maar ook vanuit de kwantiteit ontstaat een noodzakelijkheid. We hebben in 2021 een flinke groei gezien in het aantal meldingen van ongebruikelijke transacties. Dit jaar kwamen er meer dan 1,2 miljoen ongebruikelijke transacties binnen bij de FIU-Nederland. Meer over deze cijfers kunt u lezen in hoofdstuk 1. Maar alvast ter vergelijking, ten opzichte van tien jaar geleden is het aantal meldingen verzevenvoudigd en ten opzichte van slechts twee jaar geleden al meer dan verdubbeld. Een significante groei, voortkomend vanuit de toegenomen reikwijdte van de Wwft alsmede de toegenomen aandacht voor het domein en de keten als geheel.

Een keten die in 2021 onderzocht is op haar effectiviteit door maar liefst drie verschillende organisaties: de Financial Action Task Force (FATF), de Europese Commissie en de Algemene Rekenkamer. De resultaten van deze evaluaties zullen in 2022 bekend worden en ongetwijfeld aanleiding geven tot aanpassingen. Aanpassingen die gaan zorgen voor een verdere verbetering van het tegengaan van witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering en waar ik daarom met veel interesse naar uitkijk.

Maar ondanks al deze dynamiek wil ik ook graag even stil staan. Stil staan bij het werk dat mijn collega's en iedereen in de keten iedere dag verzetten. In de media gaat het vaak over duizenden mensen die bij banken werken binnen het Wwft-domein, over te weinig capaciteit aan de publieke kant en over rechtszaken ten aanzien van het spanningsveld tussen de Wwft en de zorgplicht. Allemaal punten die een gesprek verdienen. Een gesprek waarin beide kanten van de medaille worden besproken en een gesprek gericht op het versterken van dat Wwft-domein. Want als hoofd FIU-Nederland zie ik veel analyses van onze analisten voorbij komen. Van netwerken vol corruptie die zeer ondermijnend zijn en eerlijke concurrentie en marktwerking de nek omdraaien tot aan criminele samenwerkingsverbanden die onschuldige mannen, vrouwen en kinderen op vreselijke manieren uitbuiten. Het zijn voorbeelden van hoe waardevol financial intelligence kan zijn. Voorbeelden die ik wekelijks voorbij zie komen en waardoor ik overtuigd ben van de kracht van de Wwft en het werk van alle organisaties in dit domein. Het is daarom ook dat ik zo trots ben op wat wij samen met al onze publieke en private partners bereikt hebben dit jaar. Een jaar waarin bevestigd is, dat als wij als Wwft-sector onze kennis en kunde gezamenlijk opbouwen, we de volgende stap kunnen zetten in het integer houden van het financiële stelsel, om op die manier bij te dragen aan een veiliger Nederland.

Hennie Verbeek-Kusters
Hoofd FIU-Nederland

1 De cijfers

Dit eerste hoofdstuk begint met een samenvatting in de vorm van een infographic. In het vervolg van het hoofdstuk wordt meer context gegeven bij de meest opvallende cijfers. Waar het jaaroverzicht van 2020 dieper inging op de cijfers aan de hand van de semi-automatische en handmatige werkwijze zoomt dit jaar verder in op het onderscheid tussen objectieve en subjectieve meldingen.

Het jaar 2021 in cijfers

1.230.411
ongebruikelijke transacties waarvan **45%** op basis van de subjectieve indicator.

96.676
verdachte transacties waarvan **88%** op een basis van de subjectieve indicator gemelde transactie betreft.

Top 3
criminaliteitsvormen op basis van dossiers:
1. fraude
2. witwassen
3. terrorisme

663
inkomende buitenlandverzoeken

vanuit **81** landen **Top 5**
- Duitsland
- Italië
- België
- Luxemburg
- Frankrijk

15.366.083.685
euro aan verdachte transacties*

1.881 artikel 17 bevragingen aan meldingsplichtige instellingen

1.997 instellingen die ten minste één melding gedaan hebben

18.238 dossiers met verdachte transacties

914 LOvJ-verzoeken

Top 3
1. politie
2. FIOD
3. KMAR

578
uitgaande buitenlandverzoeken

naar **78** landen **Top 5**
- Duitsland
- België
- Spanje
- Groot-Brittannië
- Verenigde Arabische Emiraten

* Belangrijk om op te merken is dat dit bedrag sterk beïnvloed wordt door een zeer beperkt aantal uitzonderlijk hoge transacties. Deze vertegenwoordigen samen een waarde van ongeveer 5,5 miljard waardoor de genormaliseerde waarde van de verdachte transacties dit jaar uitkomt op ongeveer 9,9 miljard.

Duiding cijfers 2021

De cijfers in de infographic en in bijlage I laten een aantal opvallende ontwikkelingen zien. In dit hoofdstuk worden deze zo goed mogelijk van hun context voorzien om ze zo op waarde te kunnen schatten.

1.1 Ongebruikelijke transacties

Gedurende 2021 hebben 1.997 meldingsplichtige instellingen ten minste één melding gedaan, 83 meer dan vorig jaar. Deze instellingen zijn verdeeld over de 29 meldergroepen zoals aangeduid in de Wwft. Op basis van de objectieve en subjectieve indicatoren zoals beschreven in het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 worden vervolgens de ongebruikelijke transacties (OT's)[1] bij de FIU-Nederland gemeld. Deze ongebruikelijk transacties kunnen samenhangen met witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering.

Gedurende 2021 werden er ruim 1,2 miljoen OT's gemeld, een significante stijging van meer dan 500.000 meldingen in vergelijking met 2020. Wat hierin direct opvalt, zijn de Virtual Asset Service Providers (VASP's). Deze crypto dienstverleners, bestaande uit de wisseldiensten tussen virtuele valuta en fiduciaire valuta en de aanbieders van bewaarportemonnees, waren in 2020 nog verantwoordelijk voor 7.309 OT's. In 2021 waren ze verantwoordelijk voor 301.928 OT's. Er zijn meerdere verklaringen voor deze groei. Ten eerste werden de VASP's eind mei 2020 opgenomen in de Wwft. Het jaar 2021 is dan ook het eerste volledige kalenderjaar dat er gemeld werd door deze instellingen. Ten tweede is het voor deze dienstverleners noodzakelijk om via zogenoemde XML-bestanden te melden vanwege de complexe datastructuur. Zoals beschreven in het jaaroverzicht van 2020 kost dit de nodige tijd om te ontwikkelen. Hierdoor werd er effectief vanaf het laatste kwartaal van 2020 gemeld door een relatief beperkt aantal VASP's. In 2021 kwamen hier de andere VASP's bij die vervolgens met terugwerkende kracht OT's meldden vanaf mei 2020. De derde reden is dat de cryptomarkt blijft groeien en ontwikkelen. De volatiliteit van de koersen blijft beleggers aanspreken, verschillende coins komen op en worden groter, gerelateerde ontwikkelingen als non-fungible tokens (NFT's) en decentralised finance (DeFi) krijgen meer en meer aandacht en er gaan steeds grotere bedragen in om.

1 Dit in tegenstelling tot veel andere landen waar men verdachte transacties dient te melden.

Daarnaast vallen de Payment Service Providers (PSP's) op. Deze groep kende in 2021 ook een grote stijging, zo'n 130.000 meer meldingen ten opzichte van het voorgaande jaar[2]. Kijkend naar deze groei is het goed om nader in te zoomen op het verschil tussen objectieve en subjectieve meldingen. De stijging bij PSP's komt namelijk bijna geheel voort uit de objectieve indicatoren.

Meldingsplichtige sectoren kennen twee verschillende type indicatoren op basis waarvan gemeld moet worden. Er is een subjectieve indicator die stelt dat een instelling verplicht is om te melden als er reden is om te veronderstellen dat de transactie samen kan hangen met witwassen, onderliggende delicten of terrorismefinanciering. Dit is ongeacht het bedrag en heeft vooral te maken met de context van de transactie. Daarnaast zijn er meerdere objectieve indicatoren voor de verschillende meldersgroepen, bijvoorbeeld een "vanaf"-bedrag waarboven altijd gemeld moet worden, ongeacht de context[3]. Als voorbeeld kan dienen dat iedere money transfer boven de € 2.000 gemeld moet worden. Ook PSP's kennen objectieve indicatoren. Deze zorgen zelfs voor het overgrote deel van de meldingen. In deze meldergroep komt namelijk zo'n 90 procent van de meldingen voort uit een objectieve indicator. Bij de VASP's valt dit hoge percentage ook op, zij melden meer dan 70 procent op basis van de objectieve indicatoren. Ter vergelijking, ten opzichte van het totaal in 2021 is 55 procent van alle meldingen objectief. In 2020 was dit nog 43 procent. Niet alle meldergroepen melden zoveel op basis van objectieve indicatoren. Banken, accountants en beleggingsondernemingen melden bijvoorbeeld bijna alles op basis van de subjectieve indicator. Afhankelijk van onder andere de dienstverlening van een instelling en de wettelijke indicatoren voor een meldergroep ontstaan zo grote verschillen tussen het aantal objectieve en subjectieve meldingen.

Zowel meldingen op basis van de objectieve indicatoren als op basis van de subjectieve indicator zijn zeer betekenisvol in de analyses van de FIU-Nederland. Meldingen op basis van objectieve indicatoren geven zicht op geldstromen en kunnen waardevolle puzzelstukjes zijn in bijvoorbeeld het aantonen van een financiële relatie of een specifiek patroon. De meldingen worden dan ook altijd meegenomen in de analyses van de FIU-Nederland. Een kanttekening is echter dat objectieve meldingen vanuit zichzelf vaak geen haakje bieden voor de analisten van de FIU-Nederland.

2 Het is goed om te beseffen dat dit voor een deel ook transacties zijn die in andere landen plaatsvinden en verder geen link met Nederland hebben. Ze worden in Nederland gemeld omdat de financiële dienstverlener hier gehuisvest is. Als de FIU-Nederland delen wij deze meldingen vervolgens met de relevante buitenlandse FIU's.

3 Hierop is één uitzondering. Het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 stelt: ''Het ligt in de rede dat transacties die in verband met witwassen of financieren van terrorisme aan politie of Openbaar Ministerie worden gemeld, ook aan de Financiële inlichtingen eenheid worden gemeld; er is immers de veronderstelling dat deze transacties verband kunnen houden met witwassen of financieren van terrorisme.'' Dit is wat de FIU-Nederland Objectief01 noemt. Deze stelt samenvattend dat indien er een aangifte gedaan is door de meldingsplichtige instelling die betrekking heeft op het Wwft-domein deze ook gemeld moet worden aan de FIU-Nederland.

Ze worden immers gemeld op basis van het bedrag. Over het algemeen bevatten ze geen of een zeer summiere meldtekst. Bij subjectieve meldingen ligt dit anders. Deze worden gemeld op basis van de context welke expliciet wordt meegegeven door de meldingsplichtige instelling in de OT's. Hoewel de kwaliteit van deze meldteksten verschilt, bieden ze de FIU-Nederland op zichzelf vaker aanleiding om nader onderzoek te starten of te sturen. Daarmee bieden de subjectieve meldingen in feite een haakje van zichzelf, waar de objectieve meldingen veelal aanvullende informatie bieden. Beide zeer waardevol, maar wel met een andere insteek.

1.2 Verdachte transacties

Eén van de kerntaken van de FIU-Nederland is om de ontvangen OT's te analyseren en te beoordelen of er voldoende grond is om deze verdacht te verklaren en zo door te melden. Er zijn vier zogenoemde doormeldredenen: op basis van eigen onderzoek inclusief onderzoek naar aanleiding van verzoeken van buitenlandse FIU's, op basis van verzoeken van de Landelijk officier van Justitie (LOvJ-verzoeken) en op basis van matching met externe bestanden, namelijk met de Verwijzingsindex Recherche Onderzoeken en Subjecten (VROS) of met data van het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB). De verdacht verklaarde transacties (VT's) worden vervolgens ter beschikking gesteld aan de diverse (bijzondere) opsporings-, inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Deze partners kunnen de VT's gebruiken voor verschillende doeleinden. Ze worden, al dan niet gebundeld in dossiers, gebruikt als (onderdeel van) startinformatie voor een opsporingsonderzoek. Ze kunnen ook direct onderdeel uitmaken van het bewijs in een strafzaak. Daarnaast worden ze gebruikt als sturingsinformatie voor onze partners. Of, indien het Openbaar Ministerie (OM) strafrechtelijke interventies niet opportuun acht en de transacties ter beschikking stelt aan andere overheidsdiensten, kunnen ze een bijdrage leveren aan een ander type interventie, bijvoorbeeld bestuursrechtelijk of fiscaal.

Daarnaast kan transactie informatie van toegevoegde waarde zijn voor buitenlandse FIU's. Een verzoek van een buitenlandse FIU zal altijd leiden tot een check van de ongebruikelijke transacties. Indien relevante informatie beschikbaar is bij de FIU-Nederland wordt dit onderzocht en waar mogelijk verdacht verklaard (zie Tabel 1). Hierdoor wordt deze transactie informatie ook beschikbaar gesteld voor Nederlandse (bijzondere) opsporings-, inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Daarnaast wordt deze informatie teruggekoppeld aan de desbetreffende buitenlandse FIU.

Naast deze operationele insteek worden VT's ook gebruikt als analysedata, op zowel tactisch als strategisch niveau. Bijvoorbeeld om meer inzicht te krijgen in patronen van terrorismefinanciering rondom een specifiek nieuw betaalmiddel, om inzicht te krijgen in opvallende financiële gedragingen van een bepaald type verdachte of om bij te dragen aan in- en overzicht ten aanzien van regionale en landelijke ondermijnings- en criminaliteitsbeelden. Dergelijke inzichten ondersteunen structureel de aanpak van witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering.

In 2021 zijn 96.676 transacties verdacht verklaard. Een uitsplitsing van het aantal VT's en dossiers per doormeldreden treft u in Tabel 1. Het aantal verdacht verklaarde transacties laat een daling van ongeveer 7 procent ten opzichte van vorig jaar zien. Dat lijkt opmerkelijk gezien de stijging in OT's. Toch is enige nuance hier op zijn plaats. Het aantal VT's in een jaar is namelijk niet één op één gerelateerd aan het aantal OT's in datzelfde jaar. Transacties die verdacht werden verklaard kunnen betrekking hebben op recent (in datzelfde jaar) gemelde transacties, maar ook op OT's uit eerdere jaren. Een OT wordt namelijk, zoals de Wwft voorschrijft, vijf jaar bewaard. Dit betekent dat deze vijf jaar lang meegaat in de analyses van de FIU-Nederland.

In 2020 werd het aantal VT's sterk beïnvloed door de doorontwikkeling en het opnieuw opstarten van de semi-automatische matching en dossiervorming. Onder andere hierdoor ontstond er in dat jaar een piek in het aantal verdacht verklaarde transacties. De resultaten van deze semi-geautomatiseerde matching en dossiervorming kwamen voort uit vijf jaar aan OT's en veroorzaakten zo een piek in 2020. Deze ontwikkelingen werken door in 2021. Daar waar semi-automatisch wordt gematcht, draait deze matching vanaf 2020 mee op de nieuw beschikbare OT's. Het aantal VT's zal daarnaast altijd volatiel blijven omdat het een samenspel is van vele variabelen. Zo kan het voor komen dat een onderzoek van een enkele transactie meerdere weken aan capaciteit kost omdat achter deze transactie een ingewikkelde witwaspuzzel ligt met zeer veel potentie voor de opsporing. Het kan ook voorkomen dat in één onderzoek een heel netwerk aan transacties verdacht verklaard kan worden. Het is daarom veelzeggender te kijken naar de meerjarige trend dan naar een jaar-op-jaar vergelijking. Doen we dat, dan is te zien dat in de periode 2016 tot 2019 het aantal heen weer schommelde tussen de 39.000 en 57.000 verdacht verklaarde transacties per jaar (zie Grafiek 1). De afgelopen twee jaar schommelde dit aantal rond de 100.000. Zoals beschreven in het jaaroverzicht van 2020 is deze grote stap het gevolg van de extra gelden en de daardoor mogelijke gemaakte investeringen in capaciteit, technologie, kennis en expertise.

Tabel 1: *Aantal VT's en Dossiers in 2021 per doormeldreden*

Doormeldreden	Aantal transacties	Aandeel (%)	Aantal dossiers	Aandeel dossiers(%)
Eigen onderzoek	40.328	42%	5.096	28%
Waarvan op basis van informatieverzoek buitenlandse FIU*	6.553	7%	268	1%
LOvJ	6.930	7%	380	2%
Matching met externe bestanden:				
VROS	49.009	51%	12.721	70%
CJIB	409	<1%	41	<1%
Eindtotaal	**96.676**	**100%**	**18.238**	**100%**

**Deze aantallen en percentages van zijn geïncludeerd in het aandeel 'Eigen onderzoek' totaal*

Grafiek 1: *Aantallen OT's en VT's over de afgelopen tien jaar**

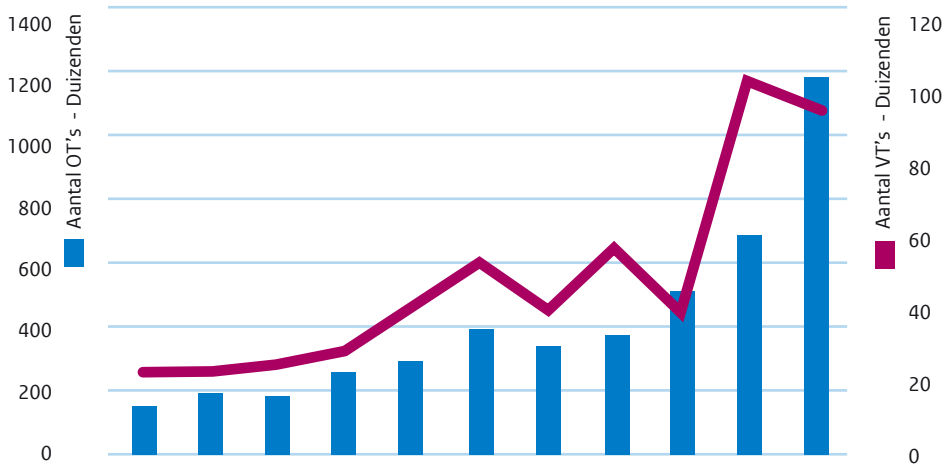

**Het aantal OT's van 2018, 2019 en 2020 is het genormaliseerde aantal, zonder objectief02 meldingen (zie de betreffende jaaroverzichten).*

Bij de VT's in 2021 valt op dat deze voor een groot deel voortkomen vanuit meldingen gedaan door banken, iets minder dan de helft (zie Tabel 6). Dit is opvallend aangezien dit niet de grootste meldersgroep was in termen van OT's. Maar zoals in paragraaf 1.1 beschreven is het lastig om een vergelijking te maken tussen de meldergroepen, onder andere gezien de verschillen in bijvoorbeeld objectieve en subjectieve meldingen.

In Tabel 2 wordt het verschil tussen objectieve en subjectieve VT's per doormeldreden weergegeven. Daarin vallen twee zaken op. Ten eerste dat objectieve meldingen in alle vier de categorieën een rol spelen. In de ene categorie een grotere rol dan in de andere, maar binnen alle vier de doormeldredenen blijkt dat objectieve meldingen waardevol kunnen zijn. Maar wat ook opvalt, is dat het percentage VT's dat voorkomt uit een subjectieve melding in alle categorieën aanzienlijk groter is. In totaal komt 88 procent van alle VT's in 2021 voort uit een melding gedaan op basis van de subjectieve indicator. In 2020 was het verschil vergelijkbaar, toen kwam 91 procent van de VT's voort uit een subjectieve melding.

Tabel 2: *Uitsplitsing Objectief/Subjectief van de VT's per doormeldreden*

Doormeldreden	Objectief	Subjectief
VROS	13%	87%
Eigen onderzoek	9%	91%
Waarvan op basis van informatieverzoek buitenlandse FIU	5%	95%
LOvJ	27%	73%
CJIB	2%	98%
Totaal van alle VT's	**12%**	**88%**

1.3 Dossiers

De VT's die met de (bijzondere) opsporings-, inlichtingen- en veiligheidsdiensten gedeeld worden staan niet gelijk aan eenzelfde aantal interventiekansen. Niet alle individuele transacties zijn even informatief als ze zonder context of onderling verband worden bekeken. Daarom werkt de FIU-Nederland met dossiers. Een dossier is een samenhangend geheel van informatie waarbij er in de ogen van FIU-analisten voldoende reden is om te concluderen dat dit van belang is voor onze partners. Dossiers geven zicht op witwasconstructies, criminele of terroristische netwerken, terrorismefinanciering of andere criminele activiteiten zoals fraude of uitbuiting. In een dossier kan één transactie zitten, maar ook duizenden. In bovenstaande tabel 1 staat tevens

het aantal dossiers met VT's per doormeldreden. Gedurende 2021 zijn meer dossiers dan dit aantal behandeld, maar in 301 dossiers met in totaal 3.494 OT's is er geen relatie gevonden met eventuele strafbare feiten. Deze hebben daarom de status ''niet-verdacht'' gekregen en worden niet meegenomen in onderstaande tabel. Tot slot is er aan 54 dossiers de status embargo verdacht gegeven. Transacties uit deze embargo-onderzoeken kon de FIU-Nederland in verband met noodzakelijk geheimhouding slechts beperkt delen.

De FIU-Nederland registreert bij elk dossier dat zij opstelt naar aanleiding van eigen onderzoek of naar aanleiding van een LOvJ-verzoek de criminaliteitsvorm. De geregistreerde criminaliteitsvorm betreft in veel gevallen het vertrekpunt van een onderzoek. Als de FIU-Nederland haar onderzoek bijvoorbeeld start naar aanleiding van een LOvJ-verzoek met betrekking tot mensenhandel, dan wordt aan het FIU-dossier dat vervolgens wordt opgesteld deze criminaliteitsvorm toegekend. In totaal werd in 2021 bij ongeveer 30 procent van de 18.238 dossiers de mogelijke criminaliteitsvorm(en) geregistreerd. In Tabel 3 ziet u een overzicht van deze criminaliteitsvormen. Deze is verder uitgesplitst dan in voorgaande jaren om zo het inzicht te vergroten.

Een totaalbeeld van de VT's per meldersgroep meldingsplichtige instellingen in de periode 2019-2021 is opgenomen in Bijlage I.

Tabel 3: *Aantal geregistreerde criminaliteitsvormen in dossiers in 2021**

Criminaliteitsvorm/delict	Aantal dossiers waarin deze criminaliteitsvorm is geregistreerd	Aantal transacties in deze dossiers
Bedreiging	1	7
Corruptie	99	2.369
Cybercrime	11	1
Drugs overig	51	826
Fraude	3.344	8.202
Geweld	2	2
Harddrugs	147	1.655
Kinderporno	32	1.021
Mensenhandel	78	2.353
Mensensmokkel	20	519
Milieu	2	3
Misdrijven tegen de openbare orde	2	3
Moord/doodslag	16	298
Ondergronds bankieren	95	8.173
Proliferatie	12	97
Sanctiewetgeving	19	226
Softdrugs	22	139
Synthetische drugs	3	320
Terrorisme	167	870
Terrorisme financiering	109	2.313
Wapenhandel	5	84
Wet wapens en munitie	49	138
Wildlife crime	4	50
Witwassen	2.073	38.719
Overig	42	513

**Dit betreft dossiers die gestart zijn op basis van een indicatie van de genoemde delictsvormen. Een dossier/transactie kan betrekking hebben op meerdere criminaliteitsvormen. Om die reden is de som van het aantal criminaliteitsvormen in de bovenstaande tabel hoger dan het aantal unieke dossiers (5.646) en het aantal unieke transacties (48.858) waarin het mogelijk was om criminaliteitsvormen te registreren.*

1.4 Financial Intelligence Report

Naast dossiers generen FIU-analisten ook Financial Intelligence Reports (FIR's). Dit zijn intelligence producten waarin een bredere rapportage gegeven wordt rondom een aantal samenhangende VT's en het onderliggende fenomeen hierachter. FIR's bieden sturingsinformatie aan de (bijzondere) opsporings-, inlichtingen- en veiligheidsdiensten. In 2021 zijn 46 FIR's gemaakt op meerdere onderwerpen. Van Btw-carrouselfraude tot aan verdovende middelen, van fraude tot aan mensenhandel.

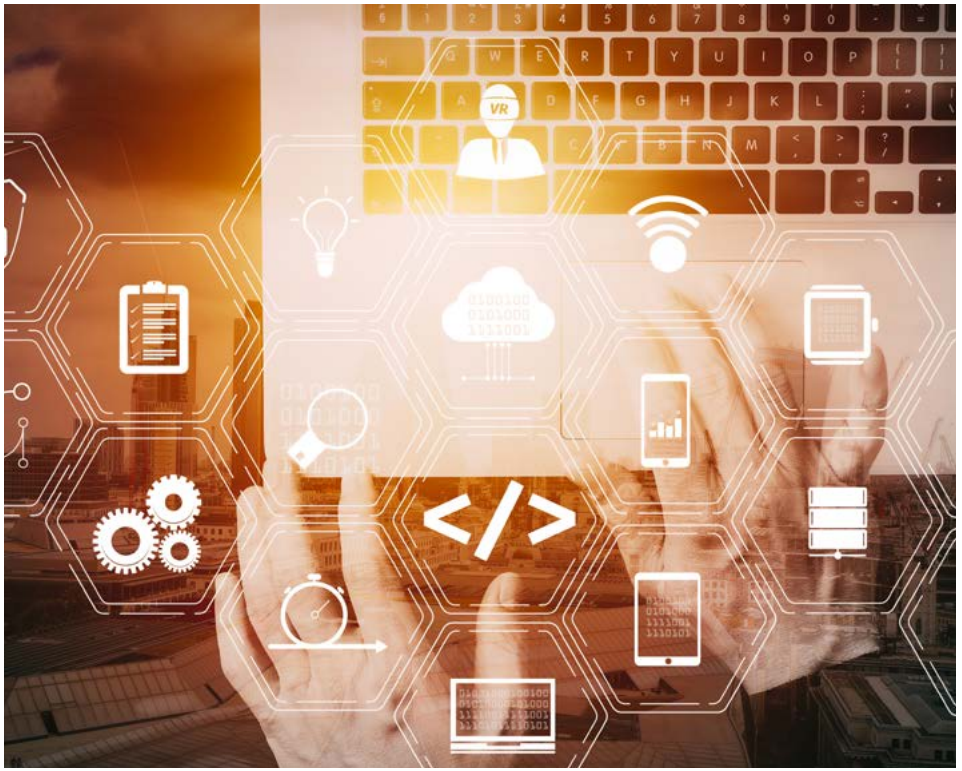

2 De juridische, beleidsmatige en technologische ontwikkelingen in 2021

De FIU-Nederland is werkzaam binnen een speelveld met publieke en private partners die als gezamenlijk doel het bestrijden en voorkomen van witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering hebben. Op dit speelveld zijn in 2021 zowel internationaal als nationaal de nodige stappen gezet.

2.1 De wereld

De FIU-Nederland werkt internationaal samen met 166 FIU's binnen de Egmont Group. Hennie Verbeek-Kusters, hoofd van de FIU-Nederland, was in 2021 voorzitter van dit internationale samenwerkingsverband. Als voorzitter zette zij zich gedurende het jaar onder meer in voor de doorontwikkeling van het kennisplatform van de Egmont Group, het zogenaamde Egmont Centre of FIU Excellence and Leadership (ECOFEL). In 2021 zijn mooie stappen gezet in betere kennisdeling tussen FIU's wereldwijd. ECOFEL heeft verschillende nieuwe workshops en e-learnings gelanceerd, zoals de workshop over informatiedeling tussen FIU's, opsporingsdiensten en toezichthouders, een e-learning over communicatie en strategie voor FIU's, een e-learning over het gebruik van FIU intelligence in de aanpak van terrorisme en een overzicht van good practices in de aanpak van Covid-19 fraude.

Onder het voorzitterschap van Hennie Verbeek-Kusters is in 2021 binnen de Egmont Group ook gestart met de vernieuwing van Egmont Secure Web, het systeem waarmee FIU's wereldwijd onderling informatie uitwisselen. De leden van de Egmont Group hebben inmiddels ingestemd met het belang hiervan en op dit moment wordt onderzocht aan welke eisen dit vernieuwde, door de Egmont Group beheerde, systeem moet voldoen om de implementatie ervan vorm te geven. Daarnaast hebben medewerkers van de FIU-Nederland binnen de Egmont Group bijgedragen aan een aantal internationale kennisproducten die zijn afgerond op onder andere rechts-extremistisch terrorisme (zie paragraaf 3.2). Tot slot is er vanuit de FIU-Nederland operationeel samengewerkt op onder andere het in het jaaroverzicht 2020 beschreven ABLV-project.

2.2 Europa

Ook in Europees verband zijn in 2021 veel stappen gezet. In deze paragraaf bespreken we een aantal van de meeste relevante ontwikkelingen bezien vanuit het perspectief van de FIU-Nederland.

2.2.1 Europese verordeningen en gewijzigde richtlijn

Op 20 juli 2021 heeft de Europese Commissie het AML/CFT-pakket (anti-money laundering/countering the financing of terrorism) uitgebracht dat bestaat uit vier wetgevende voorstellen, waaronder de verordening betreffende de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of financieren van terrorisme (AMLR), een gewijzigde anti-witwasrichtlijn (AMLD6) en een verordening ter oprichting van een Europese anti-witwasautoriteit (AMLA). Hiermee wordt beoogd het Europees AML/CFT-raamwerk te versterken door het regelgevend kader te harmoniseren. De voornaamste aanpassingen voor de Europese FIU's zijn gericht op de onderstaande punten:

- Duidelijk overzicht van de bevoegdheden van een FIU;
- De verdere uitbreiding van de samenwerking tussen FIU's;
- Eenduidige regels ten aanzien van de wijze waarop FIU's feedback geven en ontvangen.

Daarnaast wordt met de voorgestelde introductie van de AMLR de reikwijdte van de anti-witwasregelgeving uitgebreid door toevoeging van nieuwe sectoren:

- Crowdfundingdienstverleners die geen kredietinstellingen of financiële instellingen zijn;
- Het aantal cryptodiensten wordt uitgebreid conform de FATF-aanbevelingen;
- Marktdeelnemers die namens onderdanen van derde landen betrokken zijn bij verblijfsregeling voor investeerders.

De AMLR en de AMLD6 geven de FIU-Nederland de mogelijkheid voor een betere internationale samenwerking en een effectiever optreden. Daarnaast dragen de nieuwe sectoren bij aan een volledieger zicht op mogelijk risicovolle geldstromen. Tot slot volgt vanuit deze voorgestelde regelgeving een Anti Money Laundering Authority (AMLA). Deze AMLA zal, naast een toezichtstaak, ook worden ingericht ter ondersteuning en bevordering van de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen FIU's binnen de Europese Unie (EU).

2.2.2 Tijdelijk aanhouden van de uitvoering van een financiële transactie (voorgesteld artikel 17A Wwft)

De FIU-Nederland heeft meegewerkt aan de voorbereidingen om te komen tot een wettelijke regeling van een nieuwe bevoegdheid. Met dit wetsvoorstel wordt beoogd om, in navolging van diverse EU FIU's, voor de FIU-Nederland een nieuwe bevoegdheid in het leven te roepen, namelijk de bevoegdheid tot het tijdelijk aanhouden van de uitvoering van een financiële transacties. Zoals in het voorstel, dat op 16 november 2021 in consultatie is gegeven, is omschreven ziet deze bevoegdheid op financiële bancaire transacties[4]. Het doel van deze bevoegdheid is om te voorkomen dat gelden die mogelijk verband houden met witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering worden overgeboekt naar bijvoorbeeld het buitenland en daarmee mogelijk voorgoed verdwijnen in de tijd die de FIU-Nederland nodig heeft voor het analyseren van een ongebruikelijke transactie. Het wetsvoorstel zoals het er nu ligt geeft de FIU-Nederland de mogelijkheid om in dergelijke gevallen gedurende een beperkte periode een spoedbevriezing in gang te zetten. Het instrument van de spoedbevriezing draagt bij aan het vergemakkelijken van het terugvorderen of afpakken van illegaal verkregen geld. Tevens bevordert dit de internationale samenwerking tussen FIU's, in het bijzonder met FIU's die reeds beschikken over een dergelijke mogelijkheid[5].

4 https://www.internetconsultatie.nl/ondermijningii
5 Kamerstukken II, 2020/21, 29 911, nr. 317.

2.2.3 Implementatie EU Richtlijn 2019-1153

In juni 2019 werd de EU richtlijn 2019-1153 gepresenteerd.[6] Deze richtlijn, gericht op voorkomen, opsporen, onderzoeken en vervolgen van ernstige strafbare feiten, stelt maatregelen vast om de toegang van bevoegde autoriteiten tot financiële informatie en het gebruik hiervan te vergemakkelijken. De richtlijn voorziet ook in maatregelen voor toegang van FIU's tot rechtshandhavingsinformatie en maatregelen om de samenwerking tussen FIU's te vergemakkelijken. In 2021 heeft de FIU-Nederland meegewerkt aan de voorbereiding van de implementatie van deze richtlijn. De richtlijn zal in 2022 worden geïmplementeerd.

2.2.4 European Public Prosecutor's Office (EPPO)

Het Europees Openbaar Ministerie (EOM), ook wel EPPO genoemd, is een onafhankelijk gedecentraliseerd vervolgingsorgaan van de EU dat bevoegd is voor het onderzoeken en vervolgen van strafbare feiten die ten koste gaan van de EU-begroting. Hieronder valt onder andere corruptie en grensoverschrijdende btw-fraude. EPPO is sinds 1 juli 2021 operationeel en bestaat uit een Europese aanklager en aanklagers afkomstig uit de verschillende lidstaten. De Officier van Justitie van het EPPO kan aan de FIU-Nederland een verzoek doen om te bezien of er intelligence aanwezig is die van belang kan zijn voor een onderzoek. Het EPPO vormt in die hoedanigheid een nieuwe, belangrijke partner voor de FIU-Nederland.

6 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1153&from=NL

2.3 Nederland

Niet alleen wereldwijd en Europees gezien is er in 2021 veel gebeurd, ook in Nederland zijn er in 2021 veel ontwikkelingen geweest.

2.3.1 Aangepaste en nieuwe wetgeving

In 2021 was er op het speelveld van de FIU-Nederland weer volop dynamiek ten aanzien van de juridische kaders.

Wwft Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES)

Op 1 juli 2021 werd de aangepaste Wwft BES van kracht. Over deze aanpassing werd op 6 juli 2021 een nieuwsbrief verstuurd door de FIU-Nederland met daarin toelichting op de wijzigingen zodat de meldingsplichtige dienstverleners een helder overzicht hadden van wat er voor hen veranderd was. De drie belangrijkste aanpassingen zijn:

- **Meldingsplichtige dienstverleners zijn uitgebreid met handelaren in bouwmaterialen**
  De reikwijdte van de Wwft BES is uitgebreid met handelaren in bouwmaterialen. Het gaat hier om handelaren die beroeps- of bedrijfsmatig handelen in bouwmaterialen in de breedste zin van het woord. Deze handelaren werden met de inwerkingtreding van de gewijzigde Wwft BES verplicht om cliëntenonderzoek te verrichten en ongebruikelijke transacties bij de FIU-Nederland te melden in het geval van contante betalingen van een bedrag van USD 11.000 of meer.
- **Vereenvoudiging van de indicatoren voor ongebruikelijke transacties**
  In de Regeling ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES is een lijst met indicatoren opgenomen die wijzen op een ongebruikelijke transactie. Deze lijst is per 1 juli 2021 ingrijpend vereenvoudigd, door in principe één objectieve en één algemene subjectieve indicator per type dienstverlening te geven. De objectieve indicatoren zijn gedifferentieerd per type dienstverlening. De subjectieve indicator is voor alle dienstverleners hetzelfde, namelijk een transactie waarbij de dienstverlener aanleiding heeft om te veronderstellen dat deze verband kan houden met witwassen of financieren van terrorisme.
- **Geheimhoudingsplicht notariaat en advocatuur**
  De wijziging van de Wwft BES verduidelijkt de verhouding van verplichtingen uit de Wwft BES met het beroepsgeheim van advocaten en notarissen.

De volledige nieuwsbrief met daarin een compleet overzicht is terug te vinden op de website van de FIU-Nederland. [7]

7 https://www.fiu-nederland.nl/nl/wijziging-wwft-bes-caribisch-nederland-bonaire-sint-eustatius-en-saba

Kansspelen op afstand

Ook werd met ingang van 1 april 2021 de Wet op de kansspelen aangepast. Hierdoor werd het onder andere mogelijk om een vergunning voor kansspelen op afstand (Koa) aan te vragen bij de Kansspelautoriteit (Ksa). Op 1 oktober opende deze markt met op dat moment tien aanbieders. Deze vergunde aanbieders vallen onder de Wwft en vormen daarmee een nieuwe meldergroep die vanaf 1 oktober 2021 meldingsplichtig is. In bijlage I zijn de aantallen meldingen vanuit deze online gokbedrijven terug te vinden.

Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS)

Eind 2020 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de WGS waardoor het wetsvoorstel ter behandeling bij de Eerste Kamer ligt. Onder meer de Autoriteit Persoonsgegevens en de Raad van State hebben adviezen uitgebracht over de WGS. De FIU-Nederland volgt deze ontwikkeling met grote interesse. De WGS is namelijk van belang voor zowel de FIU-Nederland als veel andere partijen omdat deze wet de juridische basis versterkt voor de systematische gegevensuitwisseling door samenwerkingsverbanden en het gezamenlijk verwerken van deze gegevens. Het wetsvoorstel is ontstaan vanuit de wens voor een effectievere integrale aanpak van bijvoorbeeld witwas- of fraudeconstructies, georganiseerde criminaliteit en voor complexe problemen rond personen op het vlak van zorg en veiligheid.

2.3.2 Evaluaties

In 2021 zijn drie evaluaties uitgevoerd naar de effectiviteit van wetgeving en de ketensamenwerking in de bestrijding en het voorkomen van witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering.

- **De evaluatie van de Europese Vierde Anti-Witwas Richtlijn (AMLD4)**
  In 2021 heeft een evaluatie plaatsgevonden van de implementatie van de Europese AMLD4 2015/849 door Nederland. Na het leveren van feedback wordt naar verwachting in 2022 het definitieve rapport gepresenteerd.
- **FATF-evaluatie**
  De effectiviteit van de Nederlandse wet- en regelgeving, maar vooral de uitvoering van alle partijen die een rol spelen in de Wwft, is in 2021 geëvalueerd door de FATF. Deze onderzocht hoe Nederland de 40 FATF-aanbevelingen heeft geïmplementeerd en of de Nederlandse wet- en regelgeving en het gevoerde beleid effectief zijn. Het internationale evaluatieteam bracht in oktober en november een bezoek aan Nederland voor zowel interviews met alle betrokken partijen als organisatiebezoeken. Ook de FIU-Nederland is door het evaluatieteam bezocht. In 2022 volgt het evaluatierapport dat vervolgens vastgesteld dient te worden door de leden van de FATF. Afhankelijk van de uitkomst betekent dit voor Nederland een meer of minder intensief follow-up programma.
- **Algemene Rekenkamer (AR) - Onderzoek Bestrijding witwassen: stand van zaken 2021**
  In 2021 is de stand van zaken van de meldketen door de AR nader bezien. Dit onderzoek richtte zich specifiek op de effectiviteit van de meldketen. Daarvoor onderzocht de AR in hoeverre de betrokken publieke partijen in staat zijn om ongebruikelijke en verdachte transacties doelmatig te verwerken en zo een bijdrage te leveren aan het voorkomen en bestrijden van witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering. In 2022 zal het definitieve resultaat van dit onderzoek worden gedeeld met de Tweede Kamer.

2.3.3 De Fintell Alliance

Op 11 februari 2021 is het Fintell Alliance alliantiedocument ondertekend. Hiermee werd de publiek-private samenwerking (PPS) tussen ABN AMRO, ING, Rabobank, Volksbank, Knab en de FIU-Nederland officieel vastgelegd. Deze samenwerking richt zich op het uitwisselen en daarmee combineren van kennis en inzichten op operationeel niveau. Er worden trends en ontwikkelingen gedeeld, zoals ook in andere samenwerkingen. Maar binnen de Fintell Alliance worden daarnaast ook inhoudelijke analyses gemaakt, alleen voor zover dit mogelijk is binnen de bestaande wettelijke kaders. Op die manier worden gezamenlijk inzichten gecreëerd op specifieke methoden. Deze diepgaande, inhoudelijke samenwerking is wat de Fintell Alliance haar kracht geeft.

Door fysiek samen te komen op één locatie kunnen analisten van de deelnemende banken en die van de FIU-Nederland hun gezamenlijke kennis en kunde in het detecteren van witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering inzetten en vergroten. Op deze manier zijn PPS-verbanden zoals de Serious Crime Task Force (SCTF) en de Terrorismefinanciering Task Force (TFTF) alsook de fenomeengerichte (FEC-)projecten in staat om optimaal gebruik te maken van de kracht van de Wwft. Net als in de pilot-fase is in 2021 opnieuw bewezen dat dit werkt, getuige de concrete resultaten zoals onder andere beschreven in paragraaf 3.1. Daarnaast geven deelnemende bankanalisten aan dat de continue feedbackloop vanuit de FIU-Nederland zeer waardevol is voor verdere ontwikkeling en aanscherping. Datzelfde geldt voor de FIU-analisten, die enorme sprongen in hun kennis van het financiële stelsel maken en daardoor ongebruikelijke transacties nog beter kunnen duiden. Dit heeft al geresulteerd in duizenden verdacht verklaarde transacties en meerdere intelligence rapportages over onder andere facilitators, ondergronds bankieren en criminele netwerken die bedrijven opzetten ten behoeve van de smokkel van verdovende middelen. Dit is concrete financial intelligence voor onze opsporingspartners. Tegelijkertijd leidt het ook tot meer kennis die vervolgens gedeeld wordt binnen de banken waardoor een zichzelf versterkende feedbackloop ontstaat. Dit vergroot de effectiviteit van de poortwachtersfunctie die de banken in het kader van het voorkomen van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en het financieren van terrorisme bekleden.

Deze eerste successen zorgen ervoor dat we de komende jaren deze manier van werken verder gaan ontwikkelen. De geleerde lessen willen we ook gebruiken om de mogelijkheden tot intensieve samenwerking met andere meldingsplichtige instellingen te verkennen. Zo staat voor 2022 een pilot met banken op de BES-eilanden op het programma.

2.3.4 Digitalisering

In het jaaroverzicht van 2020 is beschreven hoe de FIU-Nederland belangrijke stappen kon zetten op het gebied van digitalisering. Door extra gelden konden experts zoals data-engineers worden aangetrokken wat heeft geleid tot een aantal mooie resultaten in 2021. Resultaten voortkomend uit de wens om de datakwaliteit te vergroten. Een betere datakwaliteit heeft voor de FIU-Nederland namelijk een aantal grote voordelen. Het zorgt ervoor dat onze analisten minder tijd kwijt zijn met handmatige verrijkingen en daardoor meer tijd kunnen besteden aan de complexe analyses. Het zorgt ook voor een lagere foutgevoeligheid, voor meer mogelijkheden om data te combineren waardoor er een accurater en dieper inzicht ontstaat en we alsmaar gerichter kunnen analyseren. En het is essentieel voor het effectief verwerken van het sterk gestegen aantal OT's.

Gedurende 2021 is gewerkt aan het uniformeren van datadiversiteit, zoals de spellingswijze van adressen en plaatsnamen. Dit is een proces waar we de komende jaren mee doorgaan. Niet alleen door zelf intern verbeterslagen te maken ten aanzien van onze data, maar ook door de meldingsplichtige instellingen nadrukkelijker te assisteren en te verzoeken de data op een eenduidige manier aan te leveren. In 2021 is dat onder andere gedaan door twee nieuwe meldformulieren te ontwikkelen, voor notarissen en accountants. Dit was een wens van deze meldergroepen om het melden te vergemakkelijken en het helpt in het uniformeren van de

input van onze database. Een belangrijke stap in het steeds beter en verder kunnen verrijken en combineren van de data die wij tot onze beschikking hebben.

Naast dit soort verbeterslagen in de data zijn er ook andere mooie resultaten behaald in 2021 ten aanzien van digitalisering. Zo is er een grondige update geweest van ons kernsysteem, genaamd GoAML, waarbij onder andere de veiligheid nog weer verder is opgeschroefd. Ook heeft de FIU-Nederland extra licenties en bijbehorende trainingen aangeschaft voor tooling omtrent blockchain analyse om zo onze analysevaardigheden en mogelijkheden verder te versterken. Daarnaast is in 2021 toegang tot het Customs Information System (CIS) tot stand gekomen voor de FIU-Nederland. Dit systeem centraliseert douane-informatie, maar EU FIU's hebben alleen toegang tot douanegegevens van het eigen land. Het CIS is gericht op het voorkomen, onderzoeken en vervolgen van inbreuken op de communautaire douanewetgeving. Tot slot is het beheer van FIU.net in september 2021 succesvol gemigreerd van Europol naar het serverdomein van de Europese Commissie, in lijn met de Europese dataprotectie regels.

Specifiek met betrekking tot de BES zijn er de nodige ontwikkelingen geweest in 2021 op het gebied van digitalisering. Er is een start gemaakt met toegang tot de applicatie met de gemeentelijke basis administratie van de BES-eilanden. Dit helpt de tactische analisten in het duiden van OT's en zal leiden tot een nog betere kwaliteit van onze output met betrekking tot de BES. Ook is Financial Criminal Intelligence net (FCInet) uitgerold bij de FIU's op Aruba, Curaçao en Sint Maarten. FCInet is een decentraal systeem dat het mogelijk maakt om gepseudonimiseerd data te delen tussen verschillende organisaties. Eind 2021 is er een eerste test run gedaan. In 2022 wordt onderzocht hoe het proces van samenwerking tussen de FIU's in het Koninkrijk het beste kan worden vormgegeven nu de technische infrastructuur er ligt.

2.3.5 Medewerkers en groei

Op 19 februari 2021 is het Inrichtings- en Formatie Plan geformaliseerd. Gedurende het jaar zijn de eerste stappen gezet voor de uitvoering van dit Inrichtings- en Formatie Plan. Deze formatie wordt gefinancierd vanuit verschillende versterkingsbudgetten die (structureel) zijn toegekend. Hierdoor kon er in 2021 meer geïnvesteerd worden in zowel analisten als personele versterking op de technologische capaciteiten van de FIU-Nederland. Hierbij is van belang om op te merken dat deze groei niet weerspiegeld wordt in direct operationeel inzetbare capaciteit. Vanwege de natuurlijke in-, uit- en doorstroom van medewerkers is de realisatie van het Inrichtings- en Formatie Plan nog niet volledig ten uitvoer gebracht. Zo is in 2021 de feitelijke capaciteit toegenomen van 76 fte naar 82 fte en zijn de voorbereidingen getroffen om door te groeien naar 90 fte in 2022. Een groei die gepaard gaat met een doorontwikkelde strategie waarover in bijlage II meer te lezen is en een groei die het nodige vraagt van ons kennismanagement (zie kader).

FIUniversity

In relatief korte tijd is de FIU-Nederland hard gegroeid. Ten opzichte van 2019 inmiddels met een derde en als het Inrichtings- en Formatieplan voltooid is zelfs met bijna 50%. Dat vraagt het nodige van onze organisatie, helemaal door het ''nieuwe normaal'' dat ontstaan is vanwege de coronapandemie. Dit creëert de noodzaak voor een kwalitatieve onboarding van nieuwe collega's. De FIUniversity is het kennisplatform waarin deze opvang en opleiding van de nieuwe medewerkers wordt vormgegeven.
De eerste editie van de FIUniversity vond plaats in 2020. Al snel bleek dat dit platform een waardevolle rol zou kunnen spelen in het expliciet verankeren van kennis, een vereiste voor een snelgroeiende organisatie. Daarom richt de FIUniversity zich vanaf 2021 niet langer alleen op nieuwe medewerkers. Er is een tweede pijler toegevoegd die toeziet op kennisdeling en -verdieping van alle medewerkers via o.a. kenniscongressen en maandelijkse updates.

3 De resultaten

In 2021 zijn weer veel mooie resultaten behaald op basis van analyses van de ongebruikelijke transacties. In dit laatste hoofdstuk bespreken we een selectie van deze resultaten omdat deze resultaten illustreren hoe essentieel (internationale) samenwerking en het combineren van inzichten zijn in het tegengaan van witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering. De resultaten in dit hoofdstuk beschrijven namelijk de complexiteit en diversiteit van deze taak. Wij als de FIU-Nederland kunnen onmogelijk een expert zijn in alle facetten van deze aanpak, maar door in te zetten op de juiste vaardigheden, op het combineren van inzichten en op samenwerking, lukt het ons om financial intelligence te leveren die bijdraagt aan het voorkomen en bestrijden van criminele activiteiten.

3.1 Ondergronds bankieren

Voor de FIU-Nederland is het fenomeen ondergronds bankieren een belangrijk strategisch thema. In de opsporingspraktijk wordt ondergronds bankieren veelal onderkend vanuit de internationale verplaatsing van crimineel contant geld, de omwisseling daarvan in vreemde (crypto)valuta's of de omzetting van chartaal naar giraal geld. Er zijn meerdere vormen van ondergronds bankieren in de zin van (internationale) contante transacties, maar waar het op neerkomt, is een vorm van betalingsverkeer buiten de gereguleerde financiële sector om. [8, 9]

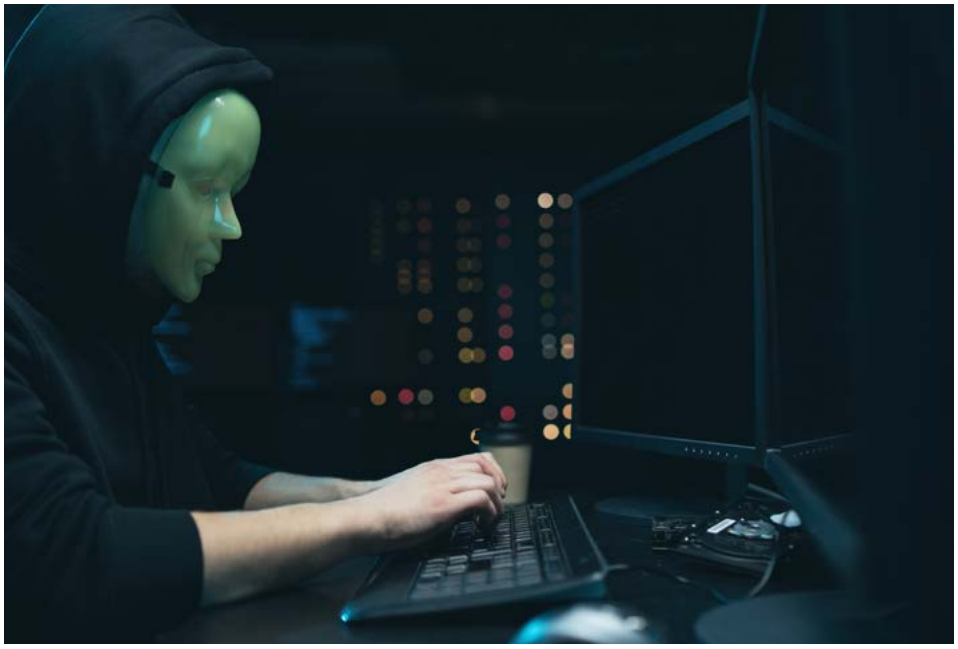

Uit strategische analyse van de FIU-Nederland blijkt dat niet alleen transactiemeldingen over contant geld relevant zijn om inzicht te krijgen in crimineel geldverkeer. Ook meldingen van ongebruikelijke transacties waarin rechtspersonen en internationale (girale) transacties naar voren komen, geven inzicht in structuren en bedrijven die (on)bewust gebruikt worden binnen het fenomeen van ondergronds bankieren. De FIU-Nederland richt zich daarom niet alleen op de structuren waarin crimineel contant geld verplaatst wordt, maar ook op het ondermijnende effect van het gebruik en misbruik van het reguliere betalingsverkeer. Hoewel cash in de criminaliteit een prominente rol vervult, is het beeld dat crimineel contant geld alleen buiten de legale structuren om haar weg vindt in ieder geval achterhaald.

Dit blijkt ook uit een praktijkvoorbeeld. In 2021 heeft de FIU-Nederland vanuit het samenwerkingsverband Fintell Alliance (zie paragraaf 2.3.3) een specifieke vorm van ondergronds bankieren nader onderzocht. Door de gezamenlijke inzichten van de deelnemende partners te combineren, kreeg de FIU-Nederland zicht op bedrijfsconstructies waarin onderling betalingsverkeer binnen complexe uitbestedingsconstructies van grote ondernemingen verbonden bleken aan ondergronds bankieren. Deze inzichten zijn door het hoofd FIU-Nederland in een nieuwsbrief gedeeld met de relevante meldingsplichtige instellingen en de verdachte transacties zijn beschikbaar gesteld aan de opsporingsdiensten.

3.2 Terrorismefinanciering

Naast witwassen en onderliggende delicten richt de FIU-Nederland zich ook op terrorismefinanciering. Binnen deze analyses is er een toename te zien in dossiers met een relatie tot rechts-extremisme. Het merendeel van de analyses van de FIU-Nederland staat evenwel in relatie tot jihadistisch terrorisme en de sanctiemaatregelen met betrekking tot personen en/of groeperingen gerelateerd aan jihadisme, waaronder onderzoeken naar alleen handelende individuen (lone actors). Reden hiervoor is de nog steeds aanwezige dreiging vanuit jihadistische hoek en de verspreiding van ISIL/Da'esh naar andere geografische gebieden, aldus de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). In 2021 zijn er in totaal 283 dossiers opgemaakt (zie tabel 9 in bijlage I voor meer informatie) waarin er een mogelijke link was met terrorismefinanciering. In het vervolg van deze paragraaf wordt een aantal opvallende ontwikkelingen verder toegelicht.

3.2.1 Machtsovername Afghanistan

De internationale bestrijding van terrorisme(financiering) werd in 2021 op de proef gesteld vanwege de machtsovername in Afghanistan door de Taliban. Ook de samenwerking tussen FIU's werd hierdoor getroffen aangezien de Egmont Group heeft moeten besluiten voorlopig de informatie-uitwisseling met FIU-Afghanistan te beëindigen[10]. Binnen het TF-Platform is met de

8 Stahlie, D en De Zeeuw, L. (2021). Ondergronds bankieren; stand van de rechtspraak. NTS 2021/03.
9 Tops, P. en Tromp, J. (2020). Nederland Drugsland. Balans.

10 https://egmontgroup.org/en/content/statement-fintraca-fiu-afghanistan

aangesloten banken nagedacht over de gevolgen van de machtsovername voor de meldingen in kader van de Wwft. Het feit dat niet de Taliban als organisatie, maar alleen prominente figuren binnen die organisatie zijn opgenomen op sanctielijsten zorgt voor complexiteit. Daarnaast zorgt de aanwezigheid van andere terroristische groepen in Afghanistan dat de situatie bijzonder diffuus is. Niet alleen voor de poortwachters maar ook de non-profit organisaties (NPO's) die actief zijn op het terrein van hulpverlening in Afghanistan. Om die reden zijn deze NPO's uitgenodigd om als gast aan te sluiten bij het overleg binnen het TF-Platform. Zij gaven aan dat het niet tot nauwelijks mogelijk was om nog betalingen te verrichten richting Afghanistan als gevolg van risicomijdende activiteiten van de banken. Dit houdt kortgezegd in, dat banken transacties met Afghanistan gingen weren om geen risico te lopen. Kort nadien publiceerde de FATF het volgende statement: "The FATF reiterates the utmost importance of ensuring that non-profit organisations (NPOs) and all other humanitarian actors can provide the vital humanitarian assistance needed in the region and elsewhere, without delay, disruption or discouragement. The FATF calls on all jurisdictions to protect NPOs from being misused for terrorist financing. This includes competent authorities conducting sustained and targeted outreach, consistent with the FATF Recommendations, while respecting human rights and fundamental freedoms"[11]. Dit illustreert zeer helder de soms zeer complexe balans tussen het zijn van poortwachter en het leveren van financiële dienstverlening. Het illustreert ook, wederom, het belang van samenwerken over de organisatiegrenzen heen.

3.2.2 De "Terrorism-Crime Nexus"

Dat er gevallen bekend zijn van een relatie tussen terrorismefinanciering en criminaliteit werd al besproken in het jaaroverzicht van 2020. Gedurende 2021 bleek dat dit steeds meer wordt onderkend. Recente wetenschappelijke studies geven hier inzicht in. Onder andere het Royal United Services Institute (RUSI)[12] en de EU Project Collaboration Research and Analysis Against the Financing of Terrorism (CRAAFT)[13], waarin de FIU-Nederland een rol vervult als lid van de Advisory Board, hebben hier over gepubliceerd. In totaal zijn er in 2021 bijna zeventig dossiers opgemaakt door de FIU-Nederland waarin naast terrorismefinanciering ook andere vormen van criminaliteit aan het licht kwam.

3.2.3 Gebruik bankrekeningen door niet ingezetenen

In 2021 heeft de FIU-Nederland geconstateerd dat meerdere natuurlijke en rechtspersonen met jihadistische of extreemrechtse achtergronden, die niet in Nederland woonachtig zijn of zijn geregistreerd, gebruik hebben gemaakt van rekeningen bij Nederlandse banken. Het betreft hier rekeningen die volledig online te openen en te beheren zijn. Dit is onder andere naar voren gekomen door meldingen van de betreffende banken zelf, maar ook door informatie-uitwisseling tussen FIU's wereldwijd. In de onderzochte gevallen bleek dat er geen financiële relaties waren met andere Nederlandse rekeningen en werden er, over het algemeen, geen bestedingen gedaan in Nederland. Hierdoor ontstond de hypothese dat deze rekeningen worden aangehouden om gelden uit het zicht van de nationale autoriteiten te houden en eventuele inbeslagname of bevriezing te bemoeilijken. Er konden gedurende het jaar meerdere van dit soort transacties verdacht worden verklaard die, waar nodig, internationaal gedeeld zijn met de relevante FIU's.

11 https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/afghanistan-2021.html
12 https://rusi.org/explore-our-research/publications/rusi-newsbrief/much-ado-about-nexus-why-does-crimeterror-nexus-matter
13 https://www.projectcraaft.eu/reports/tag/Crime-Terror+Nexus

3.2.4 Financiering van rechts-extremisme

In 2021 heeft de FIU-Nederland zowel strategisch als operationeel geïnvesteerd in ongebruikelijke transacties die te relateren zijn aan extreemrechtse groeperingen. Deze analyses zijn gericht op groeperingen die het gebruik van geweld niet schuwen of daartoe oproepen, en personen gerelateerd aan deze groeperingen. Net als bij veel van onze analyses komen ook hier regelmatig internationale verbanden naar voren. Daarom nemen wij deel aan het Egmont Group project "Extreme Right Wing Terrorism Financing (ERWTF)". Samen met de Franse FIU (TracFin) heeft de FIU-Nederland een leidende rol vervuld binnen dit project waarvan de eerste fase werd afgerond in juli 2021. Binnen ERWTF werkten dertien FIU's wereldwijd samen in het bijeenbrengen van informatie en casuïstiek op het gebied van extreemrechts terrorisme en de financiering daarvan. Doel van het project was om inzicht te verkrijgen in de mate waarin financial intelligence kan bijdragen aan het inperken van de risico's en financieringsaspecten van deze vorm van terrorisme. De volledige uitkomsten, waaronder casuïstiek en indicatoren/kenmerken, zijn gedeeld met de relevante stakeholders. Op de website van de Egmont Group is een openbare versie beschikbaar van het resultaat van de ERWTF[14]. In 2022 draagt de FIU-Nederland bij aan de opstart van de tweede fase van dit project, gericht op het operationeel inzetten van de ontwikkelde kennis uit de eerste fase.

3.2.5 Vuurwapens

In het kader van de uitkomsten van het Egmont Group project ''TF Lone Actors'' [15] heeft de FIU-Nederland, evenals de partners binnen het TF-Platform, al langer verhoogde aandacht voor aan vuurwapens gerelateerde transacties. Het gaat daarbij onder andere om de zogenaamde flobert vuurwapens die gebouwd zijn om losse flodders af te vuren, maar die eenvoudig omgebouwd kunnen worden voor gebruik met echte munitie. Deze flobert vuurwapens worden door webwinkels aangeboden voor prijzen rond de €50 voor een pistool of revolver. Voor een bedrag tussen de €300 en €500 worden automatische vuurwapens aangeboden. Het is een onderwerp dat niet alleen aandacht krijgt binnen onderzoeken naar terrorismefinanciering. Omdat bij sommige binnenlandse liquidaties dit soort omgebouwde vuurwapens zijn gebruikt, wordt vanuit de FIU-Nederland ook bijgedragen aan deze onderzoeken. Dit vanwege de kennis die inmiddels binnen de FIU-Nederland is ontwikkeld op dit onderwerp. Het resulteerde in concrete financial intelligence met betrekking tot subjecten maar ook in een bijdrage aan het European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT), een project gericht op dit onderwerp. Een project dat heeft bijgedragen aan het tot stand komen van nieuwe striktere Europese wetgeving waardoor de handel in flobert vuurwapens wordt beperkt en in veel gevallen verboden. Deze wetgeving zal in de loop van 2022 in de Europese lidstaten worden geïmplementeerd. Een mooi voorbeeld van hoe samenwerking en financial intelligence niet alleen kunnen bijdragen aan het signaleren van een risico, maar ook aan het mitigeren hiervan.

3.3 Zorg- en Covid-19 gerelateerde fraude

De afgelopen jaren heeft de FIU-Nederland aandacht gevraagd voor zorgfraude. Dit heeft haar vruchten afgeworpen zoals te lezen in de voorgaande jaaroverzichten. Ook dit jaar is weer specifiek capaciteit ingezet op zorgfraude wat geleid heeft tot een kleine dertig dossiers. Daarnaast is 2021 een mooi resultaat bereikt op basis van één van de eerdere dossiers op zorgfraude. De recherche zorgfraude van de Nederlandse Arbeidsinspectie[16] kon in december 2021 overgaan tot aanhouding van een vrouw die verdacht wordt van zorgfraude[17]. De nodige luxe goederen, meerdere auto's, een scooter en contant geld zijn hierbij in beslag genomen. Een eerste indicatie leert dat de thuiszorgaanbieder vermoedelijk onterecht een bedrag van zo'n 420.000 euro verkregen heeft.

Daarnaast was er in 2021, net als in 2020, specifiek aandacht voor Covid-19 gerelateerde fraude en/of misbruik van de steunmaatregelen. In 2020 kwamen er 2.500 OT's binnen op dit onderwerp waarvan ongeveer de helft direct dat jaar verdacht verklaard kon worden. De andere helft bleef uiteraard in onze database staan als ongebruikelijk. Deze werden gedurende 2021 aangevuld met nog eens 3.606 OT's die betrekking hadden op Covid-19. Zowel de OT's uit 2020 als die van 2021 zijn meegenomen in onze analyses wat resulteerde in een totaal van 3.681 VT's in 2.975 Covid-19 specifieke dossiers die gedeeld zijn met onze opsporingspartners. Tot slot zijn er ook nog 616 Covid-19 gerelateerde VT's die van waarde waren in andere type dossiers. Een voorbeeld is een melding over Covid-19 dat een waardevol puzzelstukje bleek te zijn in een dossier gericht op vermoedelijke drugshandel. Het geeft aan hoe belangrijk het is om met een breed perspectief naar meldingen te kijken. Daarnaast is het een bevestiging van iets wat in meerdere analyses naar voren komt: niet zelden houdt een crimineel netwerk zich bezig met verschillende criminele activiteiten, in dit specifieke geval met vermoedelijk drugshandel en fraude met steungelden.

14 https://egmontgroup.org/wp-content/uploads/2022/01/IEWG-ERWTF-public-bulletin2.pdf
15 https://egmontgroup.org/wp-content/uploads/2021/09/20190712-IEWG-Lone-Actors-and-Small-Cells-Public-Sumary.pdf

16 Vanaf 1 januari 2022 is de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW) omgedoopt tot de Nederlandse Arbeidsinspectie
17 https://www.nlarbeidsinspectie.nl/actueel/nieuws/2021/12/03/vrouw-aangehouden-vanwege-zorgfraude

3.4 Internationale geldstromen

Op basis van een drietal vastgoedtransacties bij verschillende banken startte de FIU-Nederland in 2021 een onderzoek naar een internationale entiteit. De vastgoedtransacties vonden plaats ten behoeve van een familie in een Europees land en werden gefinancierd door een entiteit in Azië. Met behulp van een FIR, zie paragraaf 1.4, werden de inzichten van de FIU-Nederland overgedragen aan de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD), die al met interesse naar één van de betrokkenen keek. De analyse van de FIU-Nederland richtte zich via de familie op een onderneming die eigenaar was van het pand waar deze familie woonde. De onderneming was gevestigd in weer een andere jurisdictie en de vermeende directeur kwam voor in de Paradise Papers. Via een Nederlandse vennootschap van deze directeur kwam een schroothandel in beeld waar, na analyse, meerdere onregelmatigheden op de rekening werden vastgesteld. Zo werden er diverse leningen heen en weer 'geschoven' tussen aan de ene kant partijen die bekend zijn bij opsporingsdiensten en aan de andere kant partijen die op het oog concurrenten zouden moeten zijn. Deze leningen hadden ook een aantal andere opvallende karakteristieken. Zo werden ze onaangetast teruggeboekt in relatief korte tijd of er bleek economisch gezien geen enkele reden voor een lening te zijn. De analyses van de FIU-Nederland droegen bij aan het onderzoek van de FIOD dat uiteindelijk resulteerde in een actiedag waarbij meerdere geldtelmachines en vele tonnen aan contant geld werden aangetroffen.

Dit is één van de vele voorbeelden van internationale geldstromen die door Nederland lopen en mogelijk gelinkt zijn aan witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering. In sommige gevallen zijn daar Nederlanders bij betrokken en kan de financial intelligence gedeeld worden met de Nederlandse opsporingsdiensten, ook al vindt (een deel van) het delict niet hier plaats. Een goed voorbeeld is, naast bovenstaande, een dossier dat diende als startinformatie voor de FIOD in het kader van niet-ambtelijke corruptie in het buitenland door Nederlander(s)[18] [19].

Maar het gebeurt ook regelmatig dat de FIU-Nederland een bijdrage levert aan een onderzoek in een ander land zonder dat de subjecten een link hebben met Nederland, anders dan dat de geldstromen door ons financiële stelsel lopen. Een voorbeeld hiervan is het dossier waarmee de FIU-Nederland in 2021 kon bijdragen aan het bestrijden van kinderporno zonder een Nederlandse verdachte, maar wel een verdachte die gebruik maakte van de Nederlandse financiële infrastructuur. In dit dossier was de FIU-Nederland in staat om een anonieme internetalias die betrokken was bij online kinderporno te koppelen aan een natuurlijke persoon. Informatie die uiteraard direct gedeeld werd met de lokale FIU.

Een ander voorbeeld betreft een dossier over een advocatenkantoor in een Afrikaans land dat middels openbare bronnen bij de poortwachter was opgevallen. Tijdens de analyse van de ongebruikelijke transacties kwam een wirwar aan overeenkomsten aan het licht tussen verschillende rechtspersonen in meerdere jurisdicties die duidden op mogelijke steekpenningen. Na deze informatie gedeeld te hebben met de lokale FIU bleek dat de opsporingsdiensten aldaar geen weet hadden van het bestaan van de verschillende rechtspersonen van de verdachte terwijl deze kennis achteraf een zeer belangrijk puzzelstukje vormde.

Een derde voorbeeld is een dossier waarin een internationaal opererende betaaldienstverlener een ongebruikelijk patroon waarnam met betrekking tot een buitenlandse entiteit gericht op consumentenverkoop zonder goed werkende website die desondanks in relatief korte tijd een miljoenenomzet behaalde. Op basis van onderzoek van de betaaldienstverlener kon niet worden vastgesteld hoe deze omzet behaald werd. Tevens was de omzet significant hoger dan

18 https://www.accountancyvanmorgen.nl/2021/05/28/fiu-melding-door-accountant-leidt-tot-onderzoek-naar-omkoping/
19 https://www.fiod.nl/doorzoekingen-in-onderzoek-naar-omkoping/

aangegeven bij de onboarding en was er een zeer onduidelijke juridische structuur ontstaan na cliëntacceptatie. Reden voor de betaaldienstverlener om de relatie met de cliënt te beëindigen en een ongebruikelijke transactie te melden. In de analyse van deze melding kon de FIU-Nederland een beroep doen op collega FIU's in Europa om zo zeer interessante inzichten te ontwikkelen. Er ontvouwde zich een netwerk van rechtspersonen dat zich vermoedelijk schuldig maakte aan omvangrijke belastingfraude. Deze informatie is vervolgens gedeeld met de betreffende lokale FIU's.

Deze voorbeelden laten het belang van internationale samenwerking zien in de strijd tegen misdaad. Helemaal voor een land als Nederland. Vanwege het aloude gezegd ''misdaad stopt niet bij de grens'', maar zeker ook vanwege de grote internationale focus van onze economie en de daarmee gepaarde omvang van ons financiële stelsel. Ook laten deze voorbeelden zien hoe financial intelligence een missend, cruciaal puzzelstukje kan vormen in onderzoeken met betrekking tot een grote diversiteit aan criminaliteitsvormen.

3.5 Valse facturen

Naast internationale geldstromen, heeft de FIU-Nederland in 2021 uiteraard ook weer veel verdachte nationale geldstromen in kaart gebracht op basis van gemelde ongebruikelijke transacties. Zo zag een alerte melder transacties tussen compleet niet gerelateerde bedrijfssectoren. De analyse van de FIU-Nederland legde vervolgens verbanden bloot tussen rekeningen, natuurlijke personen en rechtspersonen waarbij het leek alsof geld zonder aantoonbare economische reden werd rond gepompt. Er waren verschillende opmerkelijke karakteristieken waarneembaar op de betrokken rekeningen. Zo viel één rekening op doordat een groot deel van de inkomende bedragen vrijwel onmiddellijk werd omgezet in crypto. Iets anders wat opviel was dat binnen het netwerk een hypotheek verstrekt werd die volgens de poortwachter op basis van het inkomen van de aanvrager nooit verstrekt zou zijn.

Uiteindelijk ontstond de hypothese dat hier sprake was van vermoedelijke criminele transacties die via het netwerk van rechtspersonen verrekend werden. Deze informatie werd gedeeld met de opsporingsdiensten. Een deel van de informatie was voor de financiële rechercheurs van de Landelijke Eenheid mede aanleiding om te starten met een onderzoek dat in maart 2021 resulteerde in vijf aanhoudingen en conservatoir beslag op onder andere twee woningen, luxe auto's en 260.000 euro aan contanten[20].

3.6 Gezamenlijke interventies

Het Financial Intelligence Center (FIC) is een samenwerkingsverband in Rotterdam. In eerdere jaarverslagen is hier al naar verwezen en ook in 2021 zijn mooie resultaten behaald die het belang onderstrepen van breder denken in termen van interventies. Zo werd in een onderzoek naar een growshop, waar meerdere dossiers van de FIU-Nederland onderdeel van waren, ingezet op de gebruikelijke strafrechtelijke weg door de FIOD en politie, maar werd door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) ingezet op verkeerde etikettering ten aangezien van gebruikte chemicaliën en verkende de gemeente bestuursrechtelijke stappen tegen de verdachten[21]. Ook in andere gevallen probeert de FIU-Nederland bij te dragen aan de juiste interventie door de juiste partner op het juiste moment. In paragraaf 3.2 werd de wetswijziging al genoemd als gevolg van het onderzoek EMPACT. Een ander voorbeeld hiervan is voorlichting over witwasrisico's richting meldingsplichtige instellingen. Uit gesprekken met deze instellingen blijkt dat de door de FIU-Nederland gegeven voorlichting bijdraagt aan aanpassingen in transactiemonitoring, in on-boarding processen en in sommige gevallen zelfs in de aangeboden dienstverlening. Zo komt het voor dat vanuit klantgemak en servicegerichtheid bepaalde keuzes gemaakt worden die bij nader inzien, op basis van gegeven voorlichting, een te groot witwasrisico met zich meebrengen. Een illustratief resultaat hoe wij als gehele keten samenwerken aan zo effectief mogelijke interventies.

20 https://www.om.nl/actueel/nieuws/2021/03/11/vijf-verdachten-aangehouden-in-onderzoek-naar-criminele-geldstromen
21 https://www.politie.nl/nieuws/2021/oktober/14/07-tienduizenden-euros-en-155-kilo-gedroogde-henneptoppen-gevonden-tijdens-actie-naar-growshop-in-rotterdam-zuid.html

Nawoord

Graag had ik hier geschreven dat 2022 een jaar zou worden waarin we na twee jaar pandemie eindelijk weer terug naar ''normaal'' zouden gaan. En hoewel op het moment van schrijven het er op lijkt dat de versoepelingen eindelijk doorzetten, zijn we toch ver verwijderd van ''normaal''. Op het moment dat ik dit schrijf is de oorlog in Oekraïne namelijk nog in volle gang. Een vreselijke situatie met verschrikkelijke gevolgen voor alle betrokkenen en een grote impact op de wereldorde.

Het Wwft-domein staat hier uiteraard niet aan de frontlinie. Net zoals we dat ook niet stonden bij de pandemie. Maar in beide gevallen kunnen wij een bijdrage leveren. Tijdens de pandemie bij het opsporen van onterecht aangevraagde steungeleden en het opwerpen van barrières. Tijdens de Oekraïne-crisis zit de bijdrage in handen en voeten geven aan een deel van de sancties. Vanaf het eerste moment waren de betrokkenen binnen het Wwft-domein, zowel aan de private als publieke kant, hard aan het werk met de sancties die werden uitgerold.

Een nader verslag van onze inzet in het kader van de oorlog in Oekraïne zal in het jaaroverzicht van 2022 worden uitgebracht. Voor nu is het van belang om te realiseren dat of het nu gaat om sancties als gevolg van een oorlog, uit te keren steungelden, nieuwe technologieën met een grote impact op de sector of het analyseren van een gelaagde delictsvorm als ondergronds bankieren, de snelheid, complexiteit en omvang van de voor ons relevante onderwerpen ervoor zorgen dat we geen expert in alles kunnen zijn. Onze vaardigheid zit dan ook niet in één van deze onderwerpen an sich. Maar in het in staat zijn om ze, op basis van samenwerking over de organisatiegrenzen heen, efficiënt en effectief eigen te maken en ze zo te kunnen vertalen naar het Wwft-domein. Het snel in kaart brengen van nieuwe ontwikkelingen, deze duiden en gronden, bepalen waar de risico's liggen om vervolgens te onderzoeken vanuit een systeemperspectief wat de beste strategie is, lijkt in deze tijden nog essentiëler te worden voor de effectiviteit van ons werk.

In 2022 zal deze effectiviteit van de keten expliciet besproken worden. Zoals benoemd in hoofdstuk 2, volgen dit jaar de uitkomsten van de verschillende evaluaties. Spannend, maar nuttig. Het leidt tot waardevolle feedback die ons helpt de volgende stap te bepalen. En 2022 wordt hoe dan ook een belangrijk jaar qua wetgeving voor die volgende stap. Met veel interesse kijk ik naar de ontwikkelingen omtrent de WGS en het Plan van aanpak witwassen. Maar ik wil niet alleen maar naar de toekomst kijken, graag wil ik ook stil staan bij het heden. Want ondanks alle uitdagingen is er genoeg om trots op te zijn. De gedrevenheid die ik zie bij private en publieke partners om een bijdrage te leveren aan het effectueren van de sancties vanuit de poortwachtersgedachte, als ik hoor hoeveel vragen mijn FIU-collega's krijgen bij het geven van presentaties en de passie die van deze vragen spat en als ik bedenk hoeveel kennis en kunde spreekt uit de vragen die ik zelf ontvang vanuit internationale en nationale partners dan vult mij dat met vertrouwen. Het vertrouwen dat wij binnen het Wwft-domein, ondanks alle dynamiek, alles op alles zetten om een bijdrage te leveren aan het voorkomen en bestrijden van witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering.

Hennie Verbeek-Kusters
Hoofd FIU-Nederland

I Bijlage

Bijlage I

Tabel 4: *Aantal ongebruikelijke transacties meldersgroep in de periode 2019-2021**

Aantal meldingen per meldersgroep (Exclusief Caribisch Nederland)

	2019		2020		2021		
Meldersoort	**Aantal**	**Waarvan MT**	**Aantal**	**Waarvan MT**	**Aantal**	**Waarvan MT**	**Waarvan subjectief**
Aanbieder kansspelen op afstand	A		A		797		3%
Aanbieder van bewaarportemonnees	A		243		111.583		29%
Accountant	2.502		2.466		2.741		95%
Advocaat	42		21		13		92%
Bank	147.952	1.791	245.143	2.800	262.991	393	100%
Belastingadviseur	272		383		323		87%
Belastingdienst	2		9		0		n.v.t.
Beleggingsinstelling	25		130		201		88%
Beleggingsonderneming	44		143		79		100%
Bemiddelaar in levensverzekeringen	0		0		4		100%
Betaaldienstverlener	199.199	173.595	194.891	183.601	280.871	263.499	55%
Betaaldienstverlener - PSP	151.576	9.181	227.987	172	357.347	257	10%
Domicilieverlener	39		26		16		88%
Douane	6.644		3.781		3.920		15%
Elektronischgeldinstelling	29		583		1.565	1	72%
Foreign Intelligence	B		B		470		100%
Handelaar - Antiek	C		C		5		100%
Handelaar - Edelstenen	729		726		819		49%
Handelaar - Goederen overig	346		477		594		75%

Aantal meldingen per meldersgroep (Exclusief Caribisch Nederland)

	2019		2020		2021		
Meldersoort	**Aantal**	**Waarvan MT**	**Aantal**	**Waarvan MT**	**Aantal**	**Waarvan MT**	**Waarvan subjectief**
Handelaar - Kunst en antiek	30		18		D		n.v.t.
Handelaar - Kunst	C		C		45		64%
Handelaar - Vaartuigen	58		52		36		8%
Handelaar - Voertuigen	5.893		4.153		3.780		22%
Instelling voor Collectieve Belegging en Effecten	0		3		9		100%
Juridisch dienstverlener	0		2		1		0%
Levensverzekeraar	5		9		38	17	97%
Makelaar onroerend goed	221		246		212		92%
Meldingsplichtig op grond van Verordening	0		1		0		n.v.t.
Niet Bank - Bedrijfsadvisering	0		2		0		n.v.t.
Niet Bank - Beheer effecten	0		0		0		n.v.t.
Niet Bank - Creditcards	18.516		27.656		6.288		7%
Niet Bank - Interbankmarkten	1		29		20		100%
Niet Bank - Leasing	0		1		29		83%
Niet Bank - Verstrekken leningen	179		233		153		98%
Notaris	1.285		1.060		1.100		93%
Pandhuis	140		167		122		59%
Speelcasino	4.724		3.764		3.310		24%
Taxateur	4		3		9		100%
Toezichthouder	25		76		39		100%
Trustkantoor	192		146		87		91%
Verhuurder van safes	0		52		32		100%
Wisseldienst virtuele valuta	A		7.066		190.345		29%
Wisselinstelling	562		491		417		42%
TOTAAL	**541.236**	**184.567**	**722.239**	**186.576**	**1.230.411**	**264.167**	

**De aantallen in deze tabel bevatten geen objectief02 meldingen om zo een genormaliseerd beeld te schetsen.*

A Was in dit jaar nog geen meldingsplichtige groep.
B Foreign Intelligence zijn spontane verstrekkingen vanuit andere FIU's. Hier ligt geen verzoek aan ten grondslag. Deze verstrekkingen kwamen altijd al binnen maar worden sinds 2021 separaat bijgehouden om het zicht hierop te vergroten.
C Kende als separate groep nog geen meldingsplicht in dit jaar.
D I.v.m. wijziging in de Wwft in 2020 is de meldergroep "Kopers/verkopers van kunst en antiek" gewijzigd in twee meldergroepen, te weten "kopers/verkopers van kunst" en "kopers/verkopers van antiek".

Tabel 5: *Aantal instellingen waarvan minimaal één melding is ontvangen per meldersgroeps in de periode 2019-2021*

Meldersgroep	2019	2020	2021
Aanbieder kansspelen op afstand	A	A	7
Aanbieder van bewaarportemonnees	A	2	5
Accountant	385	372	346
Advocaat	14	16	9
Bank	59	54	59
Belastingadviseur	81	80	76
Belastingdienst	1	2	0
Beleggingsinstelling	10	13	14
Beleggingsonderneming	10	7	12
Bemiddelaar in levensverzekeringen	0	0	2
Betaaldienstverlener	23	18	17
Betaaldienstverlener - PSP	21	23	32
Domicilieverlener	9	6	4
Douane	2	1	1
Elektronischgeldinstelling	4	6	8
Handelaar - Antiek	B	B	1
Handelaar - Edelstenen	28	34	40
Handelaar - Goederen overig	50	75	80
Handelaar - Kunst en antiek	7	4	C
Handelaar - Kunst	B	B	5
Handelaar - Vaartuigen	35	26	24
Handelaar - Voertuigen	732	693	744
Instelling voor Collectieve Belegging en Effecten	0	2	3
Juridisch dienstverlener	0	2	1
Levensverzekeraar	3	3	6
Makelaar onroerend goed	125	98	91
Meldplichtig op grond van Verordening	0	1	0
Niet Bank - Bedrijfsadvisering	0	1	0
Niet Bank - Creditcards	5	5	3
Niet Bank - Interbankmarkten	1	1	1
Niet Bank - Leasing	0	1	6
Niet Bank - Verstrekken leningen	10	13	10
Notaris	322	295	318
Pandhuis	4	5	4
Speelcasino	3	2	1
Taxateur	2	3	7
Toezichthouder	3	4	3
Trustkantoor	37	30	30
Verhuurder van safes	0	1	1
Wisseldienst virtuele valuta	A	12	23
Wisselinstelling	2	3	2
TOTAAL	**1.988**	**1.914**	**1.997**

A was in dit jaar nog geen meldingsplichtige groep.
B kende als separate groep nog geen meldingsplicht in dit jaar.
C I.v.m. wijziging in de Wwft in 2020 is de meldergroep "Kopers/verkopers van kunst en antiek" gewijzigd in twee meldergroepen, te weten "kopers/verkopers van kunst" en "kopers/verkopers van antiek".

Tabel 6: *Aantal verdachte transacties per meldersgroeps in de periode 2019-2021**

Meldergroep	2019 Aantal	2019 waarvan MT	2020 Aantal	2020 waarvan MT	2021 Aantal	2021 waarvan MT
Aanbieder kansspelen op afstand	A		A		63	
Aanbieder van bewaarportemonnees	A		A		2.610	
Accountant	209	3	573		1.107	
Advocaat	16		6		9	
Bank	12.919	60	40.382	526	47.325	78
Belastingadviseur	61		96		125	
Belastingdienst	6		5		2	
Beleggingsinstelling	2		17		11	
Beleggingsonderneming	4		3		5	
Bemiddelaar Levensverzekeringen	0		0		3	
Betaaldienstverlener	20.645	19.258	46.882	42.276	25.781	24.245
Betaaldienstverlener - PSP	1.351	6	9.984	5	12.732	10
Domicilieverlener	3		11		10	
Douane[3]	389		725		549	
Elektronischgeldinstelling	1		3		11	
Foreign Intelligence	B		B		181	
Handelaar - Antiek	D		D		0	
Handelaar - Edelstenen	96		175		140	
Handelaar - Goederen overig	27		104		70	
Handelaar - Kunst en antiek	2		0		E	
Handelaar - Kunst	D		D		0	
Handelaar - Vaartuigen	1		4		2	
Handelaar - Voertuigen	2.522		574		638	
Levensverzekeraar	1		4		8	
Makelaar onroerend goed	15		40		36	
Niet Bank - Creditcards	447		1.865		635	
Niet Bank - Interbankmarkten	0		2		13	
Niet Bank - Leasing	0		0		7	
Niet Bank - Verstrekken leningen	36		89		100	
Notaris	177		538		351	
Pandhuis	10		54		39	
Speelcasino	544		1.616		770	
Toezichthouder	13		43		39	
Taxateur	1		2		0	
Trustkantoor	30		31		10	
Verhuurder van safes	0		5		11	
Wisseldienst virtuele valuta	A		3		3.250	
Wisselinstelling	16		113		33	
	39.544	**19.327**	**103.947**	**42.807**	**96.676**	**24.333**

**Verdachte transacties zijn opgevraagd op doormelddatum, dat wil zeggen de datum dat een ongebruikelijke transactie verdacht wordt verklaard. Verdachte transacties in een bepaald jaar kunnen zodoende niet worden vergeleken met de ongebruikelijke transacties (opgevraagd op registratiedatum) in een bepaald jaar.*

A Was in dit jaar nog geen meldingsplichtige groep.
B Foreign Intelligence zijn spontane verstrekkingen vanuit andere FIU's. Hier ligt geen verzoek aan ten grondslag. Deze verstrekkingen kwamen altijd al binnen maar worden sinds 2021 separaat bijgehouden om het zicht hierop te vergroten.
C Douane werd tot en met 2020 opgesplitst in meldplicht en meldrecht. In dit overzicht zijn voor 2019 en 2020 de VT's bij elkaar opgeteld.
D kende als separate groep nog geen meldingsplicht in dit jaar.
E I.v.m. wijziging in de Wwft in 2020 is de meldergroep "Kopers/verkopers van kunst en antiek" gewijzigd in twee meldergroepen, te weten "kopers/verkopers van kunst" en "kopers/verkopers van antiek".

Tabel 7: *Aantal verdachte transacties in 2021 per soort transactie*

	Aantal	Aandeel (%)
contante transactie	11.149	12%
girale transactie	51.015	53%
money transfer	24.333	25%
overig	10.179	11%
Eindtotaal	**96.676**	**100%**

Tabel 8: *Aantal* en aandeel** bedrag verdacht verklaarde (uitgevoerde) transacties in 2021*

	Aantal	Aandeel (%)	Bedrag in €	Aandeel bedrag (%)
< €10.000	55.289	59%	€ 92.663.400,04	1%
€ 10.000 tot €100.000	31.234	33%	€ 1.051.317.445,95	7%
€ 100.000 tot €1.000.000	6.468	7%	€ 1.827.989.126,97	12%
€ 1.000.000 tot €10.000.000	1.053	1%	€ 2.829.836.155,68	18%
€ 10.000.000 tot €100.000.000	150	>1%	€ 4.021.345.330,94	26%
>= €100.000.000	14	>1%	€ 5.542.932.225,00	36%
Eindtotaal	**94.208**	**100%**	**€ 15.366.083.684,58**	**100%**

** Voorgenomen transacties (2.468 transacties) zijn buiten beschouwing gelaten*
*** Door afrondingsverschillen tellen de percentages in de tabel niet exact op tot 100%*

Tabel 9: *In 2021 afgeronde dossiers die waren gestart op aanwijzing van terrorisme/terrorisme financiering**

	Aantal dossiers	Aandeel (%)	Aantal transacties	Aandeel (%)
Terrorisme(financiering)[1]	214	55%	1.712	45%
Terrorisme(financiering) + ander delict[2]	69	18%	1.492	39%
Ander[3]	103	27%	613	16%
Eindtotaal	**386**	**100%**	**3.817**	**100%**

**Om het inzicht te vergroten in het aantal verdachte dossiers en transacties dat gerelateerd kan worden aan terrorisme (financiering) is er gekozen voor een andere weergave van deze aantallen ten opzicht van voorgaande jaren. Hierdoor is een één op één vergelijking met voorgaande jaren echter niet meer mogelijk.*

1 *Dit zijn dossiers die gestart zijn op basis van een indicatie van terrorismefinanciering/overtreding sanctiewetgeving en waarbij, na analyses van de FIU-Nederland, bleek dat deze mogelijk daar aan gerelateerd zijn.*
2 *Dit zijn dossiers die gestart zijn op basis van een indicatie van terrorismefinanciering/overtreding sanctiewetgeving maar waar, na analyses van FIU-Nederland, ook een link met een mogelijk ander delict aan het licht kwam.*
3 *Dit zijn dossiers die gestart zijn op basis van een indicatie van terrorismefinanciering/overtreding sanctiewetgeving maar waar, na analyses van FIU-Nederland, alleen een link met een mogelijk ander delict aan het licht kwam.*

Tabel 10: *Ongebruikelijke transacties in 2021 per meldersgroep op Caribisch Nederland*

Meldersgroep	Aantal ongebruikelijke transacties
Bank	2.163
Belastingadviseur	10
Douane	38
Handelaar - Edelstenen	9
Handelaar - Voertuigen	10
Notaris	25
Speelcasino	2
Totaal	**2.257**

Tabel 11: *Aantal verdachte transacties en dossiers in 2021 per doormeldreden op Caribisch Nederland**

Doormeldreden	Aantal	Aandeel (%)	Aantal dossiers	Aandeel (%)
Eigen onderzoek	169	81%	17	49%
Waarvan op basis van informatieverzoek buitenlandse FIU	3	1%	1	3%
LOvJ	10	5%	5	14%
VROS	30	14%	13	37%
Totaal	**209**	**100%**	**35**	**100%**

**Deze verdachte transacties vertegenwoordigen een waarde van ongeveer 38 miljoen euro, dit is exclusief de waarde van de 15 voorgenomen transacties.*

Tabel 12: *Top 5 van het aantal ontvangen informatieverzoeken (Request for Information, RFI's) van buitenlandse FIU's over 2021*

	Land	Aantal RFI's
1	Duitsland	82
2	België	68
3	Spanje	59
4	Groot-Brittannië	38
5	Verenigde Arabische Emiraten	22

Tabel 13: *Top 5 van het aantal verzonden informatieverzoeken (RFI's) aan buitenlandse FIU's over 2021*

	Land	Aantal RFI's
1	Duitsland	100
2	Italië	66
3	België	58
4	Luxemburg	44
5	Frankrijk	37

Tabel 14: *Ingekomen LOvJ-verzoeken in 2021 opgedeeld per opsporingsdienst*

Nationale Politie		Andere opsporingsdiensten	
Eenheid Amsterdam	37	Arrondissementsparket	13
Eenheid Den Haag	43	FIOD	167
Eenheid Limburg	18	Functioneel Parket	9
Eenheid Midden-Nederland	78	Nederlandse Arbeidsinspectie	17
Eenheid Noord-Holland	38	KMAR*	147
Eenheid Noord-Nederland	72	Korps Politie Caribisch Nederland	4
Eenheid Oost-Nederland	38	Landelijk Parket	1
Eenheid Oost-Brabant	38	ILT-IOD	2
Eenheid Rotterdam	44	NVWA-OID	5
Eenheid Zeeland-West-Brabant	60	Rijksrecherche	13
Landelijke Eenheid	61	Sociale Recherche	9
Subtotaal Nationale Politie	**527**	**Subtotaal andere diensten**	**387**

**Bevat zowel LOvJ's van KMAR als KMAR-Schiphol*

II Bijlage

De organisatie

Taken en doelen

De wettelijke taak van de FIU-Nederland is vastgelegd in artikel 13 van de Wwft. Dit betreft het ontvangen, registreren, bewerken en analyseren van ongebruikelijke transactiegegevens, om te bepalen of deze gegevens van belang kunnen zijn voor het voorkomen en opsporen van witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering, het verdacht verklaren en daarna verstrekken van deze transactiegegevens aan de diverse (bijzondere) opsporingsdiensten en inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Behalve op deze taak richt de FIU-Nederland zich ook, zoals vereist in artikel 13 van de Wwft, op daarmee samenhangende taken, waaronder het geven van voorlichting aan publieke en private partners en het doen van onderzoek naar ontwikkelingen op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering. Voor dit takenpakket had de FIU-Nederland in 2021 een budget van ongeveer 9 miljoen euro en beschikking over een effectieve capaciteit van ruim 82 fte. Binnen het takenpakket van de FIU-Nederland zijn zes strategische doelen geformuleerd voor de periode 2021-2025:

- **Voorlichten en onderzoeken.** De FIU-Nederland blijft inzetten op het versterken en verbreden van haar voorlichtingstaak. Een betere feedbackloop heeft hierin specifiek aandacht de komende periode om zo de kwaliteit van meldingen te vergroten. Naast operationele en tactische analyse gaan wij verder inzetten op strategische analyse en delen wij proactief trends en fenomenen die voor netwerkpartners niet zichtbaar zijn.
- **Samenwerken.** Alleen gezamenlijk met onze partners is de FIU-Nederland in staat om witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering te voorkomen en te bestrijden. Wij concentreren ons op samenwerkingsvormen die onze kerntaak versterken in binnen- en buitenland. We nemen hierin een leidende rol en experimenteren met nieuwe samenwerkingsvormen.
- **Digitalisering.** De FIU-Nederland omarmt en benut technologie om ongebruikelijke transacties slim en effectief te verwerken en onze analyses steeds verder te ontwikkelen. Door focus op datakwaliteit en digitalisering creëren wij meer capaciteit voor kwalitatief onderzoek en zetten we de volgende stap in het verder verbeteren van de waarde van onze output. Door de robot uit de mens te halen vergroten we bovendien het werkplezier van onze medewerkers.
- **Prioriteren.** Gelet op enerzijds de groei van het aantal ongebruikelijke transacties en onze bijdrage binnen diverse samenwerkingsverbanden en anderzijds de tot onze beschikking staande capaciteit, maken wij bewuste keuzes in wat wij wel en niet doen. Hierin hanteert de FIU-Nederland een risico gebaseerde focus.
- **Op de kaart zetten.** Het belang en de mogelijkheden van financial intelligence en de unieke rol van de FIU-Nederland is nog onvoldoende bekend. We zetten daarom verder in op het beter op de kaart zetten bij stakeholders van de waarde en potentie van de Wwft en financial intelligence.
- **Groei en ontwikkeling.** De FIU-Nederland groeit, in alle opzichten. Dit vraagt het nodige van onze organisatie. Wij zetten daarom specifiek in op de ontwikkeling van huidige en toekomstige medewerkers, het harmoniseren van bestaande processen en het ontwikkelen van nieuwe manieren van werken.

Werkwijze

De FIU-Nederland is op basis van de Wwft aangewezen als de entiteit waar ongebruikelijke transacties gemeld dienen te worden zoals beschreven in artikel 16 van de Wwft. Artikel 1a van de Wwft benoemt de 29 verschillende meldergroepen op wie deze meldingsplicht van toepassing is. De gemelde ongebruikelijke transacties worden vervolgens geanalyseerd om te bepalen of er voldoende grond is om deze verdacht te verklaren. Door het hoofd FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties worden vervolgens ter beschikking gesteld aan de diverse (bijzondere) opsporings-, inlichtingen-, en veiligheidsdiensten. Met deze werkwijze waarborgt de FIU-Nederland haar bufferfunctie.

Positionering

Formeel maakt de FIU-Nederland onderdeel uit van de rechtspersoon Staat der Nederlanden. Beheersmatig is ze ondergebracht bij de Nationale Politie als een zelfstandige, operationeel onafhankelijke entiteit. Door (onder)mandatering beschikt het hoofd FIU-Nederland over de vereiste bevoegdheden ten aanzien van personeel en middelen, waarmee de zelfstandigheid en operationele onafhankelijkheid van de organisatie zijn gewaarborgd.

III Bijlage

Gebruikte afkortingen

AMLA	Anti-Money Laundering Authority
AMLD4	Vierde Anti-Witwas Richtlijn
AMLD6	Zesde Anti-Witwas Richtlijn
AMLR	Anti-Witwas Verordening
API	Application Programming Interface
AR	Algemene Rekenkamer
BES	De openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Caribisch Nederland)
Betaaldienstverlener PSP	Betaaldienstverlener Payment Service Providers
CIS	Customs Information System
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
CRAAFT	Collaboration, Research & Analysis Against the Financing of Terrorism
DNB	De Nederlandsche Bank
ECOFEL	Egmont Centre of FIU Excellence and Leadership
EMPACT	European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats
EOM	Europees Openbaar Ministerie
EPPO	European Public Prosecutor's Office
ERWTF	Egmont Group project Extreme Right Wing Terrorism Financing
EU	Europese Unie
FATF	Financial Action Task Force
FCI.Net	Financial Criminal Intelligence net
FEC	Financieel Expertise Centrum
FIC	Financial Intelligence Center
FIR	Financial Intelligence Reports
FIU	Financial Intelligence Unit
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
FTF	Foreign Terrorist Fighters
GoAML	Government Anti-Money Laundering, IT applicatie
iCOV	Infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen
IEWG	Information Exchange on Money Laundering/Terrorist Financing Working Group
IFIT	International financial intelligence taskforce
Kmar	Koninklijke Marechaussee
KPCN	Korps Politie Caribisch Nederland
Ksa	Kansspelautoriteit
LOvJ	Landelijk Officier van Justitie
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NFTs	Non-Fungible Tokens
NPO	Non-Profit Organisatie
OM	Openbaar Ministerie
OR	Ondernemingsraad
OT	Ongebruikelijke Transactie
PPS	Publiek Private Samenwerking
PSP	Payment Service Provider
RFI	Request for Information
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RUSI	Royal United Services Institute
SCTF	Serious Crime Task Force

TF-Platform	Terrorisme Financiering Platform
TFTF	Terrorisme Financiering Task Force
TMNL	Transactie Monitoring Nederland
TracFin	Franse Financial Intelligence Unit
VASP's	Virtual Asset Service Providers
VN	Verenigde Naties
VROS	Verwijzingsindex Recherche Onderzoeken en Subjecten
VT	Verdachte Transactie
WGS	Wet Gegevensverwerking door Samenwerkingsverbanden
Wwft	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Wwft BES	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES

Colofon

Uitgave: FIU-Nederland
Postbus 10638
2501 HP Den Haag

Website www.fiu-nederland.nl

Redactie: FIU-Nederland

Zoetermeer, juni 2022
Copyright © 2021 FIU-Nederland

Behoudens de door de wet gestelde uitzonderingen, alsmede behoudens voorzover in deze uitgave nadrukkelijk anders is aangegeven, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de FIU-Nederland.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden de auteur(s), redactie en de FIU-Nederland geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.